

IV.

virtus seu hominum moralitas, jam non solum de virtute et ratione, sed de universa eorum societate, atque felicitate desperandum est, et conclamandum, quid actum erit.

Deus homines suae miseriae et felicitatis capaces effecit, illam autem felicitatem non quae in fluxis caducisque bonis posita est, sed in veris et numquam perituris bonis sanctaeque vitae divitiis, quarum principia abunde in his selectis inveniuntur et quarum utilitas jam perspicua est. Etenim si dum Deus timemus, aeternaque exhortescimus supplicia, peccamus tamen, terraque implent proh dolor! tot criminum genera, quid si nulla morum regula, vindictae nulus timor? Jam invidiae homines tormentum agitabit ira, odio, bello exardescent omnia, undique caedes, undique flagitia. Nullusque fere beata et felice vita frui poterit, nisi ad hoc sit aliquod impulsus hominum facultatibus, itaque ex ipsa hominum natura, manifeste consequitur supremam necessariamque legem naturalem atque divinam, homines populosque omnes habere, ut ipsos in suo officio contineant, et vere beatos efficiant. Necessitatem hanc confitentur ipsi perversissimi, quoque morum doctores seu potius corruptores. Hoc persuasum nobis fuit, simul et intentio, ut in latinitate juniores nostros versentur, cum in lucem eddere rursus, has patrum selectas decrevimus, et en, hujus nostrae editionae ratio.

CATECHISMUM

SANCTI AGUSTINI.

QUOD MODUM BREVEM, ALIQUEM RUSTICUM
ERUDIENDI OSTENDIT; PROUT SIC LOCI,
TEMPORISQUE CIRCUNSTANTIAE POSTULANT.

1. Faciamus aliquem venisse ad nos, qui vult esse christianus, et de genere quidem idiotarum [1] non tamen rusticorum, sed urbanorum, quales apud Carthaginem plures experiri te necesse est; interrogatum etiam utrum propter vitae praesentis aliquod commodum, an propter requiem quae post hanc vitam speratur, christianus esse desiderat. Propter futuram requiem, res-

(1) IDIOTA, hoc verbum, hominem absque instructione denotat, quicumque ille sit et ubicumque moret.

pondisse: tali fortasse a nobis instrueretur alloquio.

Primi parentis peccatum: nostraque Redemptio.

2. «Vere, frater, illa magna et vera beatitudo est, quae in futuro saeculo sanctis promittitur. Omnia vero visibilia transeunt, et omnis hujus saeculi pompa et deliciae et curiositas [2] interibunt, et secum ad interitum trahunt amatores suos. A quo interitu, hoc est poenis sempiternis, Deus misericors volens homines liberare, si sibi ipsi non sint inimici, et non resistant misericordiae Creatoris sui, misit unigenitum Filium suum, hoc est, Verbum suum aequale sibi, per quod condidit omnia. Et manens quidem in divinitate sua, et non rece-

[2] *CURIOSITAS, id est vehemens propensio omnibus delitiis, vel rebus inutilibus se tradendi.*

dens a Patre, nec in aliquo mutatus, assumendo tamen hominem, et in carne mortali hominibus apparendo, venit ad homines: ut quemadmodum per unum hominem qui primus factus est, id est Adam, mors intravit in genus humanum, quia consentit mulieri suae seductae a diabolo, ut praeceptum Dei transgrederebantur; sic per unum hominem, qui etiam Deus est Dei Filius, Jesum Christum, deletis omnibus peccatis praeteritis, credentes in eum omnes in aeternam vitam ingrederentur. [2]

De D. N. J. Christi incarnatione, Prophetiae et figurae: adimpletio earum quae ad ecclesiam catholicam pertinent.

3 Omnia enim quae nunc vides in Eccle-

[2] *Rom. V, 12 à 19.*

HE
sia Dei et sub Christi nomine per totum orbem terrarum, ante saecula jam praedicta sunt; et sicut ea legimus, ita et videmus; et inde aedificamur in fidem. Factum est aliquando diluvium per totam terram, ut peccatores deleerentur: et tamen illi qui evaserunt in arca, sacramentum futurae Ecclesiae demonstrabant, quae nunc in fluctibus saeculi natat, et per lignum crucis Christi a submersione liberatur. Praedictum est Abrahae fideli servo Dei, uni homini, quod de illo esset populus nasciturus, qui coleret unum Deum inter ceteras gentes quae idola colebant: et omnia quae illi populo ventura praedicta sunt, sic evenerunt ut praedicta sunt. Prophetatus est in illo populo etiam Christus rex omnium sanctorum et Deus venturus ex semine ipsius Abraham secundum carnem, quam assumpsit, ut omnis etiam filii essent Abrahae, qui fidem ejus imitarentur; et sic est factum: natus est Christus de Maria virgine, quae

ex illo genere fuit. Praedictum est per Prophetas quod in cruce passurus esset ab eodem populo Judaeorum, de cujus genere secundum carnem veniebat, et sic est factum. Praedictum est quod resurrecturus esset; resurrexit: et secundum ipsa praedicta Prophetarum ascendit in coelum, et discipulis suis Spiritum sanctum misit. Praedictum est non solum a Prophetis, sed etiam ab ipso Domino Jesu Christo, quod Ecclesia ejus per universum orbem terrarum esset futura, per sanctorum martyria pasionesque disseminata; et tunc praedictum, quando adhuc nomen ejus et latebat gentes, et ubi notum erat irridebatur: et tamen in virtutibus miraculorum ejus, sive quae per se ipse, sive quae per servos suos fecit, dum anuntiantur haec et creduntur, jam videmus quod praedictum est esse completum, regesque ipsos terrae, qui antea persequiebantur christianos, jam Christi nomini subjugatos. Praedictum est etiam

quod schismata et haereses ex ejus Ecclesia essent exiturae, et sub ejus nomine per loca (4) ubi possent suam, non Christi, gloriam quaesiturae; et ista completa sunt.

Universale judicium.

corporisque resurrectio.

4. Numquid ergo illa quae restant non sunt ventura? Manifestum est quia, sicut ista praedicta venerunt, sic etiam illa ventura sunt: quaecumque tribulationes justorum adhuc restant; et judicii dies, qui separabit omnes impios a justis in resurrectione mortuorum; et non solum eos qui sunt extra Ecclesiam, sed etiam ipsius Ecclesiae paleas, quas oportet [5] usque ad novissimam ventilationem patientissime su-

(4) PER LOCA, id est, omnibus locis.

[5] Quae oportet ut.

fferat, ad ignem debitum segregabit [6] Qui autem irrident resurrectionem, putantes quod caro ista, quia putrescit, resurgere non potest, ad poenas in ea resurrecturi sunt: et ostendet eis Deus quia qui potuit haec corpora facere antequam essent, potest ea in momento restituere sicut erant. Omnes autem fideles regnaturi cum Christo, ita resurgent in eodem corpore, ut etiam commutari mereantur ad incorruptionem angelicam: ut fiant aequales Angelis Dei, sicut Dominus ipse promisit (7); et laudent eum sine aliquo defectu et sine aliquo fastidio, semper viventes in illo et de illo, cum tali gaudio et beatitudine, quali nec dici nec cogitare ab homine potest.

(6) Segregabit ad ignem, vel mitendos in ignem.

(7) Luc. XX, 36.

Diaboli tentationes,
medium eas vitandi, quomodo
Deo placere possumus, vitam
sanctam ferre, et justorum
coronam consequi.

H 5. Tu itaque credens ista, cave tenta-
tiones (quia diabolus quaerit (8) qui secum
pereant:) ut non solum per eos qui extra
Ecclesiam sunt, sive pagani, sive Iudaei,
sive haeretici, non te hostis ille seducat;
sed etiam quos in ipsa Ecclesia catholica
videris male viventes, aut immoderatis vo-
luptatibus ventris et guturis, aut impudi-
cos, aut vanis curiositatibus vel illicitis
deditos, sive spectaculorum, sive remedio-
rum aut divinationum diabolicarum [9].

(8) *Quaerit homines.*

[9] *Diabolicarum, hoc verbum, duobus
sustantivis, divinationum et remediorum modi-
ficationem adhibet,*

sive in pompa et tippo avaritiae atque su-
perviviae, sive in aliqua vita quam lex dam-
nat et punit, non eos imiteris: sed potius
conjugaris bonis, quos inventurus es facile,
si et tu talis fueris: ut simul colas et dili-
gatis Deum gratis: quia totum praemium
nostrum ipse erit, ut in illa vita bonitate
ejus et pulchritudine perfruamur. Sed a-
mandus est, non sicut aliquid quod vide-
tur oculis; sed sicut amatur sapientia et ve-
ritas, et si quid aliud tale dicitur: non que-
madmodum sunt ista in hominibus; sed
quemadmodum sunt in ipso fonte incorrup-
tibilis et incommutabilis sapientiae. Quos-
cumque ergo videris haec amare, illis con-
jungere, ut per Christum qui homo factus
est, ut esset Mediator Dei et hominum, re-
concilieris Deo. Homines autem perversos,
etiamsi intrent parietes ecclesiae, non
eos arbitreris intraturos in regnum coelo-
rum; quia suo tempore separabuntur, si se
in melius non commutaverint. Homines

H
ergo bonos imitare, malos tolera, omnes ama; quoniam nescis quid eras futurus sit qui hodie malus est. Nec eorum ames injustitiam; sed ipsos ideo ama, ut apprehendat justitiam: quia non solum dilectio Dei nobis praecepta est, sed etiam dilectio proximi, in quibus duobus praeceptis tota Lex pendet et Prophetae (10) Quam non implet nisi qui donum acceperit Spiritum sanctum, Patri et Filio utique aequalem; quia ipsa Trinitas Deus est: in quo Deo spes omnis ponenda est. In homine non est ponenda, qualiscumque ille fuerit. Aliud est enim ille á quo justificamur, aliud illi cum quibus justificamur. Non autem solum per cupiditates diabolus tentat, sed etiam per terrores insultationum et dolorum et ipsius mortis. Quidquid autem homo passus fuerit pro nomine Christi, et pro spe vitae aeternae, et permanens toleraverit, major ei merces dabitur: quod si cesserit diabolo, cum

[10] *Math. XX, 37 á 40.*

illo damnabitur. Sed opera misericordiae cum pia humilitate impetrant a Domino, ut non permitat servos suos tentari plus quam possunt sustinere [11].”

II.

ORATIONIS DOMINICAE EXPLICATIO.

S. CIPRIANI

Lib. de orat. Dom. p. 205.

Oratio Dominica enuntiata.

I. Cognoscamus docente Domino, quid oremus. *Sic*, inquit (1), *orate*: PATER NOSTER QUI ES IN COELIS, SANTIFICETUR NOMEN TUUM, ADVENIAT REGNUM TUUM, FIAT VOLUNTAS TUA Sicut in coelo et in terra: PANEM

(11) *I Corinth. X, 13.*

[1] *Math. VI, 9 á 13.*